

EFS i kläm

Evangeliska Fosterlandsstiftelsen tycks på senare tid ha hamnat i kläm i sin relation med Svenska kyrkan.

När Mekane Yesus-kyrkan i Etiopien, med sin 150-åriga relation med EFS, i februari 2013 bryter förbindelserna med Svenska kyrkan på grund av att den senare beslutat införa enkönade vigslar, riskerar EFS och deras missionärer i landet att drabbas, trots att EFS tagit avstånd från detta beslut och angett det som teologiskt felaktigt. Som framgår på annan plats i detta nummer avser Mekane Yesus-kyrkan nu att avskaffa möjligheterna för att ta emot missionärer från Svenska kyrkan och låta dem utföra andlig tjänst, såsom att fira nattvarden eller ta emot den i den etiopiska lutherska kyrkan.

Beslutet är inte riktat mot EFS, för vars mission genom generationer man har ett fortsatt förtroende i Etiopien och kanske kommer att medge undantag från den aviserade utestängningen. Men den illustrerar likafullt det svåra i att gå in i nära samarbete med den officiella Svenska kyrkan – man kan mot sin vilja stå som medansvarig och delaktig i den stora kyrkans beslut. Ska man behålla sin identitet av att vara en väckelserörelse inom Svenska kyrkan som har självständiga uppfattningar och praktiker inom den, måste man vara beredd att kämpa, det är tydligt.

Hammarbykyrkan i Skarpnäcks församling är en samsarbetskyrka mellan EFS lokala förening och församlingen, som fungerar som en av församlingens distriktskyrkor med en omfattande verksamhet, särskilt bland barn och ungdom och bland farsitalande i Stockholmsområdet. I oktober 2012 meddelade församlingen att samarbetet var avslutat och att Hammarbykyrkan inte skulle få några sedvanliga fyra miljoner till nästa års budget. Pengarna skulle användas till ny verksamhet i andra delar av församlingen med nya bostadsområden.

EFS-föreningen påpekade att avtalet mellan parterna stadgar att alla saker av vikt ska dryftas i samsarbetskommittén innan beslut (vilket inte skett), och att avtalet har en uppsägningstid på två år. Detta innebär att samarbetet pågår till två år efter uppsägningen, liksom utbetalandet av bidragen till distriktet. Biskopens utsände medlare stiftsprosten höll i sak med om detta, men resultatet blev bara att kyrkorådet vid första möjliga tillfälle upprepade uppsägningen, men nu på ett lagligt sätt. Beteendet påminner om den sortens skilsmässa där en av makarna absolut inte vill ha några samtal, medlingar, eller försök att börja om på nytt, utan bara att relationen ska upphöra: Försvinn ur mitt liv!

Hammarbykyrkan blir den femte samsarbetskyrkan i Stockholm och Uppsala stift som läggs ner på senare år. Samarbetet har enligt uppgift i flera fall avslutats just från de svenskkyrkliga församlingarnas sida, och inte sällan därför att man i församlingarnas ledning sett EFS-föreningarna som bara kostsamma bidragstagare i samarbetet. Då vill man hellre arbeta i egen regi med »sina» pengar. Att EFS-föreningarna tillhandahåller egna pengar och framför allt något som inte är vanligt i svenskkyrkliga församlingar: en stor grupp frivilliga och aktiva eldsjälur som brinner för mission, det ser man inte som något värt. Den allvarligaste och mest

ödesdigra sprickan mellan Svenska kyrkan och Evangeliska Fosterlandsstiftelsen är dock att en utredning förra året (som tyvärr verkar beskriva riktningen på framtida beslut) föreslog att kyrkan ska centralisera sin ettåriga praktisk-teologiska utbildning för präster, diakoner och andra blivande kyrkoarbetare till ett nytt utbildningsinstitut i Uppsala. Detta skulle innebära att nuvarande pastoralinstitut läggs ner och att Johannelunds teologiska högskola mister det prästutbildningsuppdrag den haft sedan drygt 30 år.

Johannelunds prästutbildning har under denna tid varit den ledigt bästa inom Svenska kyrkan. Detta kan särskilt de norra stiftens intyga, då en rätt stor del av deras präster har fått sin skolning där. Redan greppet att varva akademiskt teologiska och pastoralt teologiska studier (inkl. praktik) under alla de fem utbildningsåren placerar Johannelund klart framom universitet + pastoralinstitut ur pedagogisk synpunkt. I en sådan utbildning integreras de olika perspektiv en präst bör tillägna sig genom sina studier på ett naturligt och fruktbart sätt. Undervisningen präglas av EFS evangeliska arv, men denna »konfessionalitet» har inte utgjort villkor för vare sig antagning eller godkänt i studierna. Johannelund har tvärtom erbjudit en prästutbildning med respekt och intresse för olika fromhetstraditioner inom vår kyrka, vilket man knappast kan säga om pastoralinstitutet i Lund och Uppsala.

Att i den administrativa enhetlighetens intresse bara säga nej tack till detta viktiga bidrag till svensk prästutbildning skulle innebära en svår förlust – naturligtvis för EFS men ännu mer för Svenska kyrkan. Men i stället för att se olikheten mellan prästutbildningar och fromhetsriktningar som en rikedom inom kyrkan, och med intresse lära sig av och förbättras av Johannelunds bidrag, väljer Svenska kyrkans ledning, som så gärna de senaste åren, monokulturens, centraliseringens och likriktningens väg.

Resultatet av denna ekonomiska klokhets och vilja till kontroll blir att i framtiden ska en enda liten lärargrupp forma och kontrollera alla blivande präster, diakoner och kyrkomusiker. Och som tidigare kommer den gruppen väl både hämtas från och befinna sig i säker närhet till Kyrkans Hus, långt ifrån de ostyrliga fromhetstraditioner och rörelser som finns där ute i kyrkogeografin. EFS styrelse tog som sagt markerat avstånd från kyrkomötesbeslutet 2009 om att införa kyrklig vigsel av enkönade par och karakteriserade det som teologiskt felaktigt. Sådan självständighet är störande för »den goda teologin» som kyrkans ledande omhuldar för att göra Svenska kyrkan till fyrbåk och avantgarde i världskristenheten.

Det är ändå svårt att tro att denna förödande åtgärd är riktad just mot EFS och dess inflytande i Svenska kyrkan. Den är väl först och främst ett sätt att spara pengar och få en samordnad skötsel och effektiv kontroll av prästutbildningens viktiga funktion i kyrkan. Inte desto mindre är nej till Johannelunds prästutbildning ett oemotsägligt vittnesbörd om hur kyrkans beslutsmakt faktiskt ser på en av sina stora och värdefulla väckelsestraditioner – bortom samarbetsavtalens lättflyktiga retorik.

Mångfald kostar, enfald är gratis.